

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У КОНТЕКСТІ ІНІЦІАТИВИ СТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЛІЦІЇ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

ENSURING MILITARY DISCIPLINE AMONG MILITARY PERSONNEL IN THE CONTEXT OF THE INITIATIVE CREATION OF THE MILITARY POLICE: COMPARATIVE LEGAL STUDY

Ганкевич К.Б., ад'юнкт

Національний університет оборони України

Пропоноване широкому загалу дослідження стосується нагального на сучасному етапі питання – ініціативи створення й запуску Військової поліції. Зауважується й доводиться фактами різного походження, що проблематика ефективного забезпечення військової дисципліни має надважливе значення в умовах триваючої зовнішньої агресії. Виходячи з усвідомлення реалістичності й складності певних ризиків у разі неналежного виконання такого завдання – відмічається необхідність вжитку раціональних мір та активне застосування індивідуального підходу.

З'ясовано роль ефективного забезпечення військової дисципліни серед військовослужбовців із позиції впливу на дієвість сил оборони. Встановлено безальтернативність її значимості як ключової риси особистості військового та основи бойового злагодження структурних підрозділів Збройних Сил України й підтримки їх готовності до більшості викликів і загроз.

В загальних обрисах розкрито питання правового становища Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. Наголошено, що йдеться про спеціальне правоохоронне формування, котре, з-поміж іншого, орієнтоване на забезпечення військової дисципліни, шляхом реалізації частки правоохоронних й інших функцій. Для виконання такого завдання установа наділена спеціальною компетенцією, яка передбачає застосунок багатьох превентивних мір щодо запобігання скоєння правопорушень військовослужбовцями Збройних Сил України і стійко взаємодіє з відповідними правоохоронними органами.

Проаналізовано законопроектні новації у цій сфері з точок зору своєчасності, доцільності та обґрунтованості. З'ясовано, що намір реформування представленого напрямку має як ряд істотних переваг, так і несе певні ризики. Висвітлено й проаналізовано ряд ключових дискусійних позицій, які вартують уваги та потребують доопрацювання. Обґрунтовано переконання, що отримані додаткові підсумки матимуть вагомий вплив на підвищення ефективності державного регулювання у цій сфері.

Ключові слова: Військова служба правопорядку у Збройних Силах України, Збройні Сили України, ризики, сектор безпеки і оборони, сили оборони, система Міністерства оборони України.

The research offered to the general public concerns an urgent issue at the current stage – the initiative to create and launch the Military Police. It is noted and proven by facts of various origins that the issue of effective provision of military discipline is of paramount importance in the conditions of ongoing external aggression. Based on the awareness of the realism and complexity of certain risks in the case of improper performance of such a task, the need for the use of rational measures and the active application of an individual approach is noted.

The role of effective provision of military discipline among servicemen from the standpoint of influencing the effectiveness of the defense forces has been clarified. It has been established that its importance as a key feature of the military personality and the basis of combat coordination of the structural units of the Armed Forces of Ukraine and support of their readiness for most challenges and threats has been established.

The issue of the legal status of the Military Service of Law and Order in the Armed Forces of Ukraine is disclosed in general terms. It is emphasized that this is a special law enforcement formation, which, among other things, is aimed at ensuring military discipline by implementing a share of law enforcement and other functions. To fulfill such a task, the institution is endowed with special competence, which provides for the application of many preventive measures to prevent the commission of offenses by servicemen of the Armed Forces of Ukraine and steadily interacts with the relevant law enforcement agencies.

Draft legislative innovations in this area were analyzed from the point of view of timeliness, expediency and reasonableness. It was found that the intention to reform the presented direction has both a number of significant advantages and carries certain risks. A number of key debatable positions that are worthy of attention and need to be refined have been highlighted and analyzed. The belief that the obtained additional results will be of great importance for increasing the effectiveness of state regulation in this area is substantiated.

Key words: Military service of law and order in the Armed Forces of Ukraine, Armed Forces of Ukraine, risks, security and defense sector, defense forces, system of the Ministry of Defense of Ukraine.

Постановка проблеми. Ефективне систематичне забезпечення військової дисципліни серед військовослужбовців, нарівні з неухильним дотриманням прав та свобод останніх – одна важливих передумов високого рівня боєздатності особового складу. Поряд із таким аспектами, як належні правові основи, оптимальна організаційна й штатна структури, збалансоване публічне адміністрування, достатні й відповідні запитами матеріально-технічні ресурси названі вище позиції також мають істотне значення. Від них багато в чому залежить моральна складова службовців, що відіграє надважливу роль у питаннях справедливої участі в заходах із оборони держави. На третій рік повномасштабного вторгнення, емоційне «вигорання» багатьох таких осіб набуло значних за кількістю й ступенем складності показників нарощуючи соціальну напругу. Із огляду на вказане, необхідність саме дієвого, виходячи з усвідомлення характеру поточної обстановки, забезпечення військової дисципліни є надважливим завданням багатьох публічних інституцій.

У контексті безпосереднього застосування відповідних заходів впливу (правозастосування) виключна роль відведена Військовій службі правопорядку у Збройних Силах України (далі – ВСП). Чинними законодавством саме це спеціальне правоохоронне формування наділене відповідною компетенцією й систематично здійснює такі кроки. У той же, час представлений нетиповий характер проблеми змушує прискіпливо підходити до її вирішення, в тому числі на тлі наміру кардинального реформування відповідного напрямку (створення і запуск Військової поліції (далі – ВП) із подальшою ліквідацією ВСП¹). Беручи до уваги численність фактів випадків (за перше півріччя 2024 р. було відкрито майже 29,8 тис кримінальних проваджень, зокрема: 1) 18,6 тис за ст. 407 «Самовільне залишення військової частини або місця служби»; 2) 11,2 тис за ст. 408 «Дезертирство» Кримінального

¹ Проект Закону про Військову поліцію 6569-д від 31 травня 2024 р. // База даних «Законодавство України». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44336>.

кодексу України від 05.04.2001 р. № 2341-III [1]. Такі показники перевищили значення за 2023 р. – 24,1 тис і 2022 р. – 9,4 тис². При чому йдеться лише про незначну частину типів проявів відповідної делінквентної поведінки) порушення військової дисципліни та заважаючи на те, що деякі із вказаних осіб займають особливо відповідальне становище у системі Збройних Сил України (далі – ЗСУ), обумовлені місцем в управлінській ієрархії, допуском щодо інформації, котра охороняється законом, доступом до секретних об'єктів, фактичним управлінням деяких із їх числа проблема вжитку раціональних мір реагування й індивідуальний підхід є вкрай важливими. Адже, деякі прорахунки в цьому сенсі можуть істотно підірвати оборонний потенціал держави, тим самим надати нові перспективні можливості для агресора.

Під висвітленим кутом зору, слушно вести мову і про зниження ефективності функціонування системи Міністерства оборони України, котре перебуває в центрі ряду оборонних процесів, виконуючи щодо них адміністративні й управлінські функції. Тому, шляхи вирішення окресленої проблематики матимуть багатополарний ефект, суттєво зміцнюючи різні грані оборонної роботи держави.

Висвітлена вступна частина дає мотивовані підстави розцінювати розкриті проблематику, як актуальну і таку, що потребує особливої уваги. Пропозиції й рекомендації, отримані під час розробки цих питань матимуть значення з точки зору потенційного підвищення ефективності всього сектору безпеки та оборони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику правової регламентації різних аспектів функціонування ВСП була об'єктом інтересу таких вчених, як О. Богданович, М. Ковалів, І. Дроздова і В. Коломієць, О. Котляренко, Б. Ринажевський та інші. Так, О. Богданович досліджував специфіку правил застосування воєнної зброї військовослужбовцями однієї служби. М. Ковалів, а також І. Дроздова й В. Коломієць надали загальну характеристику діяльності ВСП як суб'єкта системи Міністерства оборони України. О. Котляренко розглянув її становище та оцінив роль із позиції реалізації правоохоронної функції держави. Б. Ринажевський виділив та проаналізував компетенцію й повноваження ВСП у ЗСУ.

В цей же час, тематиці дієвого забезпечення військової дисципліни серед військовослужбовців у виконанні ВРП на тлі безпрецедентної агресії й намірі реформування останньої не була приділена достатня увага. Безперечно, певні змістовні грані цієї проблеми знайшли свою об'єктивізацію у роботах Г. Мамки, О. Окопник, С. Царюк і В. Нестеренко, Р. Шестопапки й інших. Однак, складність і багатогранність питання наштовхує на думку подальшої розробки останньої.

Мета. Відповідно до окреслених актуальних орієнтирів метою роботи повинен стати аналіз рівня ефективності систематичного забезпечення військової дисципліни серед військовослужбовців крізь призму роботи ВСП в умовах безпрецедентних викликів для оборонної сфери та на тлі офіційних намірів щодо реформування однієї установи. Поставлена мета зумовила формулювання та об'єктивізацію наступних завдань: 1) з'ясувати роль ефективного забезпечення військової дисципліни серед військовослужбовців із позиції впливу на дієвість сил оборони; 2) у загальних обрисах розкрити питання правового становища ВСП; 3) проаналізувати законопроектні новації у цій сфері з позицій своєчасності, доцільності та обґрунтованості.

Виклад основного матеріалу. Питання військової дисципліни серед військовослужбовців було та залишається на порядку денному в офіційних колах і у полі зору дослідників. Так, п. 1 Розділу I ЗУ «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України» від 24.03.1999 р. № 551-XIV [1] визначено, що така категорія змістовно являє собою

бездоганне і неухильне додержання всіма військовослужбовцями порядку й правил, встановлених статутами ЗСУ та іншим законодавством України [1]. Фактично, мова йде про обов'язок вказаних осіб неухильного виконання всіх приписів, визначених сувереном та орієнтованих на останніх. При чому, йдеться про широкий спектр груп нормативних конструкцій, не обмежуючись наведеним вище законодавчим документом. До того ж, виходячи із санкціонованого розуміння категорії «законодавство України» (ч. 1 ст. 9 ЗУ «Про правотворчу діяльність від 24.08.2023 р. № 3354-IX (чинний, але буде введений у дію через один рік з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні) [2]) йдеться про предметні норми, котрі містяться в актах різної юридичної сили.

Відносно законодавчого репрезентування, то слушно погодитися з таким підходом, оскільки йдеться про осіб, які займають відповідальне становище у секторі безпеки й оборони. Тому, під певним кутом зору військова дисципліна може позиціонуватися в якості стимулюючого чинника для ефективної реалізації всіх функцій останніми. Паралельно, її доцільно розглядати як запобіжник від делінквентної поведінки у потенційному виконанні вказаних службовців.

Як слушно зауважує В. Залужний, вона являє собою урегульований на законодавчому рівні специфічний порядок взаємовідносин між спеціальними суб'єктами – військовослужбовцями ЗСУ та прирівняними до них категоріями осіб, зайнятими на службі мілітаризованого характеру, що має відповідну мету, стандарти, принципи, способи, методи забезпечення та слугує обов'язковою умовою бойового злагодження військових підрозділів, частин, з'єднань та органів управління ними під час ведення бойових дій, виконання інших завдань, а також способом підтримання їх бойової готовності [3, с. 305]. Дослідник таким репрезентуванням істотно підвищує значущість військової дисципліни, наголошуючи, що вона є безальтернативним способом для злагодження різних структурних елементів вказаного військового формування і підтримання бойової готовності. Акцент на цьому елементі наведеної словесної конструкції пояснюється розширеним баченням сутності аналізованої категорії. Оскільки, законодавець наводить вужче її розуміння, використовуючи типові підходи до об'єктивізації останньої.

Лише з представлених міркувань можна зробити законотвірний висновок, що аналізована категорія потребує подальшого вивчення та переосмислення. Конструктивні пропозиції щодо розвитку законодавства у цій сфері тільки посилять персональний потенціал військовослужбовців стимулюючи до належного несення такої служби.

З психологічної точки зору, дисциплінованість, на спільне переконання О. Паркулаб, Т. Котілок, позиціонується в якості провідної риси особистості військового та підвалина армійського середовища [4, с. 111]. Слушним буде гіпотеза, що вона істотно впливає на формування поведінкової моделі військовослужбовців задаючи параметри і встановлюючи обмеження для діяльності останніх. При чому, з огляду на позицію законодавця до цього аспекту державного регулювання, мову слушно вести про службові питання. Висловлена теза відповідає колективній думці В. Дручека і О. Волуйко, які стверджують, що така дисципліна реалізується у процесі реалізації відносин військової служби [5, с. 262]. Із наведених тверджень можна сформулювати й інше слушне припущення, яке матиме вагу для подальшого висвітлення ініційованої проблематики. Йдеться про те, що саме під час несення військової служби згадана дисципліна становить невід'ємний атрибут відповідних відносин і покликана забезпечити досягнення всіх необхідних цілей.

Вбачається, це судження носить безальтернативний характер, із огляду на ту суттєву обставину, що йдеться про не типову й критичну на поточний момент сферу суспільних відносин. За словами О. Кривенка, у такому контексті мовиться про те, що військова організація є специфічним суб'єктом, котрий потребує від своїх членів чіткості, точності, ретельності, витримки, швидкості виконання

² Бурдига І. Дезертирство в ЗСУ: карати чи прощати. Веб-портал: Made for minds. 2024. URL: <https://www.dw.com/uk/dezertirstvo-v-zsu-desatki-tisac-spravale-do-sudu-dovodat-odinic2-a-69597844/a-69597844>.

всіх наказів та розпоряджень. Це, у свою чергу, створює передумови того, що військова дисципліна є одним із принципів військового будівництва, виконує роль організуючого фактору, має особливо важливе значення, так як є однією з найважливіших умов бойової готовності військ [6, с. 56]. До слова, переконання про важливість військової дисципліни, з позиції реального забезпечення готовності військових підрозділів спостерігалось у роботі В. Залужного [3, с. 305], що посилює переконання про єдиновірність таких поглядів.

Відповідно, військова дисципліна, у сучасному її розумінні, з офіційної позиції і поглядів відомих вчених, становить невід'ємний і надважливий атрибут несення військової служби. Сутність цієї дисципліни полягає в обов'язку військовослужбовців неухильного дотримання норм законодавства, у тому числі відповідних статутів, без будь-яких протирічч. Постановка питання саме в цьому ракурсі зумовлена тим, що йдеться про ключову рису особистості військового та базису для необхідного злагодження і готовності сил оборони³. Це, в свою чергу, є запорукою ефективного й результативного виконання всіх завдань із оборони України, забезпечення її суверенності та незалежності.

Безперечно, важливість такого напряму зумовлює необхідність дієвого функціонування відповідної інституційної основи. Зважаючи на вступну частину репрезентованого дослідження, мова йде про ВСП, котра виконує саме такі завдання. Відповідно до абз. 1 ст. 1 ЗУ «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 07.03.2002 р. № 3099-III [7] йдеться про спеціальне правоохоронне формування у складі ЗСУ, призначене для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців ЗСУ у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях; для запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у ЗСУ, їх припинення; для захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, працівників ЗСУ, а також для захисту майна ЗСУ від розкрадання та інших протиправних посягань, а так само для участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах [7]. Фактично мовиться про правоохоронне формування, котре якраз має забезпечувати військову дисципліну, шляхом реалізації функцій, що в загальних обрисах передбачають попередження, виявлення, припинення кримінальних й решти правопорушень, здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, вчинені у військових частинах, а також в інших місцях військовослужбовцями під час виконання ними службових обов'язків; здійснення профілактики протиправних діянь; розшук і затримання військовослужбовців ЗСУ та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України; запобігання диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах; взаємодія з військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, органами Національної поліції, іншими правоохоронними органами, у тому числі обмінюватися з ними інформацією для виявлення правопорушень, тощо [7]. Іншими словами, йдеться про реалізацію частки правоохоронних й інших функцій і, за потреби, подальшої взаємодії з відповідними правоохоронними органами у частині сприяння виконання завдань кримінального провадження⁴. У такі способи забезпечується дотримання військової дисципліни й, відповідно, підвищується рівень боєздатності сил оборони.

Для ефективної реалізації комплексу наведених й інших законодавчо закріплених мір військовослужбовці установи уповноважені вживати заходи фізичного впливу, застосовувати спеціальні засоби й вогнепальної зброї [7]. Такі атрибути зайвий раз доводять, йдеться про правоохоронне формування, покликане у певні способи забезпечувати військову дисципліну.

Загалом же, можемо відмітити, що ВСП є спеціальним правоохоронним формуванням у складі ЗСУ, котре, з-поміж іншого, орієнтоване на забезпечення військової дисципліни, шляхом реалізації частки правоохоронних й інших функцій. Його службові особи не уповноважені на здійснення досудового розслідування чи проведення оперативно-розшукових заходів, однак у рамках визначеного функціоналу мають сприяти компетентним правоохоронним інституціям здійснювати названі міри відносно військовослужбовців ЗСУ. Також вони реалізують нормативно допустимі суміжні заходи (розшук та затримання військовослужбовців ЗСУ, запобігання диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах, забезпечення у передбачених випадках виконання кримінальних покарань стосовно військовослужбовців тощо) протидіючи більшості проявам чи першопричинам недотримання військової дисципліни.

Проте, як відомо, активно реалізується намір докорінних інституційних змін у аналізованій сфері. Тривалий час точилися дискусії стосовно створення нового органу з відмінним (розширеним) функціоналом, з-поміж іншого спрямованого на забезпечення дотримання військової дисципліни.

Зазначені ініціативи призвели до появи й реєстрації «Проекту Закону про Військову поліцію» 6569-д від 31.05.2024 р. [8]. Документом передбачається запуск однойменного органу, зі статусом військового формування, приналежного до складу сектору безпеки і оборони й орієнтованого на забезпечення правопорядку і військової дисципліни у Міністерстві оборони України, ЗСУ та Державній спеціальній службі транспорту [8]. На відміну від функціонуючого ВСП пропонується ВП має не перебувати у структурі системи ЗСУ, а напряму бути самостійним елементом сектору безпеки й оборони.

Також розширюється перелік установ (Міністерство оборони України, ЗСУ та Державна спеціальна служба транспорту) військовослужбовці котрих підпадатимуть під юрисдикцію потенційної інституції. У порівнянні з ВСП, котра орієнтована виключно на ЗСУ проєкт передбачає ширше коло органів. Фактично, мовиться про частини суб'єктів системи Міністерства оборони України й сам центральний орган виконавчої влади, котрі реалізують низку важливих заходів для оборони держави. Відповідно, слушно вести мову про істотний вплив на систему міністерства з позиції дотримання службовцями військової дисципліни.

Із точки зору решти знакових новацій, котрі доповнюють інші міри не властиві ВСП необхідно виділити наступні позиції: 1) розшук викраденої або втраченої вогнепальної зброї, бойових припасів до неї та вибухових речовин, що перебувають на обліку у військових частинах Міністерства оборони України, ЗСУ та Державної спеціальної служби транспорту; 2) здійснення оперативно-розшукової діяльності у випадках передбачених законодавством; 3) за письмовим дорученням слідчого, дізнавача, прокурора та/або на підставі рішення слідчого судді, суду проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [9]; 4) здійснення захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців та членів їх сімей [8]. Окрім того, мовиться і про наділення повноваженнями залучатися до проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, користуючись при цьому повноваженнями слідчого під час дії правового режиму воєнного стану. Така можлива новація

³ Сили оборони – Збройні Сили України, а також інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення оборони держави (п. 18 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII)

⁴ Ч. 1 ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012 р. № 4651-VI

передбачає проведення визначених слідчими слідчо-оперативної групи або прокурорами групи прокурорів у конкретному кримінальному провадженні слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, вказівки про проведення яких надаються письмово, а у невідкладних випадках – усно, з подальшим письмовим їх підтвердженням [10]. Наведені зміни є найістотнішими з позиції можливого оновленого різновекторного впливу в рамках реалізації державної політики із питань забезпечення військової дисципліни військовослужбовцями й провадження суміжних мір. Більше того, цими повноваженнями не наділена ВСП, що може свідчити на користь ініційованих змін.

У той же час, вбачається доцільним вести мову про ряд істотних ризиків із позицій реалістичності їх настання, масштабів і ступеня складності проблем. Перш за все, будь-які кардинальні реформи – тривалий процес, що, з одного боку супроводжується багатьма організаційними й іншими перепонами, а з іншого – стагнацією заходів із підтримки регульованих процесів. Навіть, чіткі темпоральні рамки перехідних періодів технічний вакуум і ряд не значних процедурних розбіжностей призведуть до уповільнення чи унеможливлення деяких мір.

Також уваги заслуговують питання оперативно-розшукових заходів й залучення до досудового розслідування. Обидва мають фундаментальне значення для належного виконання завдань кримінального провадження⁵, тобто передбачають високий ступінь розвитку відповідного спектра професійних компетентностей. Вказане має на увазі не лише якісну теоретико-методологічну підготовку й супровід слідчими слідчо-оперативної групи або прокурорами групи прокурорів, а і досвід такої діяльності. Поверхневий підхід до цих аспектів може знівелювати роботу над всім провадженням безрезультатно витративши час і ресурси на певну справу.

Можуть мати місце і ризики у частині фінансового й матеріально-технічного забезпечення установи. Навіть попри розрахунок на міжнародну технічну допомогу зазначений аспект вартий уваги з точок зору відповідності обсягів ресурсів і послуг, строків їх отримання, супутніх зобов'язань тощо. Відповідно, окреслений позиція також вимагає ретельної уваги крізь призму багатьох важливих факторів.

Загалом же, ініціатива щодо реформування висвітленого напрямку має як ряд істотних переваг, так і певні ризики. Кожна з наведених дискусійних позицій вимагає

поглибленого переосмислення із можливими уточненнями у формі пропозицій чи рекомендацій. Отримані додаткові результати забезпечать розробку збалансованого й методологічно обґрунтованого підходу для оптимального вирішення поставлених завдань.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Узагальнюючи, слід вказати, що було розкрито певні грані проблематики ефективності систематичного забезпечення військової дисципліни серед військовослужбовців крізь призму роботи ВСП в умовах безпрецедентних викликів для оборонної сфери та на тлі офіційних намірів щодо реформування однойменної установи. Зміст отриманих висновків полягає у наступному:

1. Військова дисципліна в нинішніх умовах, безальтернативно, становить один із обов'язкових і надважливих атрибутів несення військової служби. Її суть полягає в потребі військовослужбовців неухильного дотримання норм статутів й решти актів законодавства предметно націлених на вказану сферу. Вона є одним із способів ефективного функціонування сил оборони забезпечуючи дієве вирішення всіх поставлених завдань.

2. Провідну правозастосовну роль у частині забезпечення військової дисципліни відіграє ВСП. Зазначена установа є спеціальним правоохоронним формуванням у складі ЗСУ, котра реалізує частку правоохоронних й інших функцій у цій сфері. Попри відсутність компетенції щодо здійснення досудового розслідування та реалізації оперативно-розшукових заходів її уповноважені особи застосовують ряд значимих превентивних мір із запобігання скоєнню правопорушень військовослужбовцями ЗСУ, а також активно й стійко взаємодіють з відповідними правоохоронними органами.

3. Ініціатива щодо створення і запуску ВП на заміну ВСП із низкою знакових інструментів впливу (розшук викраденої або втраченої вогнепальної зброї, бойових припасів до неї та вибухових речовин, здійснення оперативно-розшукової діяльності у певних випадках, за окремих умов проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій тощо) істотно посилює потенціал аналізованого напрямку. Водночас, мають місце деякі суттєві ризики (багато організаційних та інших складнощів під час масштабних реформ, ефективність оперативно-розшукових заходів й досудового розслідування, стійке, належне і достатнє фінансове й матеріально-технічне забезпечення) спірні питання в межах яких вимагають всебічного дослідження із можливими уточненнями у формі пропозицій чи рекомендацій. Розв'язання таких дискусій забезпечить розробку додаткових дієвих шляхів вирішення цих і деяких інших проблем.

⁵ Ч. 1 ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012 р. № 4651-VI

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24 березня 1999 р. № 551-XIV / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>.
2. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#n812> (вступ у дію через один рік з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні).
3. Залужний В. Військова дисципліна: поняття, особливості нормативного закріплення, місце у системі правових категорій, функції. *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 299–307.
4. Паркулаб О., Котілок Т. Військова дисципліна як компонент психологічної готовності особистості до армійської служби. *Збірник наукових праць: психологія*. 2019. Вип. 24. С. 103–112.
5. Дручек В., Волуйко О. Військова дисципліна та військовий правопорядок: кореляція понять. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 261–265.
6. Кривенко О., Качан І. Військова адміністрація (право військової сфери у визначеннях та схемах) : навч. посібн. Київ : 2008. 182 с.
7. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України від 7 березня 2002 р. № 3099-III / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text>.
8. Проект Закону про Військову поліцію 6569-д від 31 травня 2024 р. / База даних «Законодавство України». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44336>.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
10. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження діяльності Військової поліції 6570-д від 31 травня 2024 р. / База даних «Законодавство України». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44341>.